

**POLSKA
RZECZPOSPOLITA
LUDOWA**

**URZĄD
PATENTOWY
PRL**

O P I S   P A T E N T O W Y

P A T E N T U   T Y M C Z A S O W E G O

79646

Patent tymczasowy dodatkowy
do patentu _____

Zgłoszono: 03.02.1973 (P. 160570)

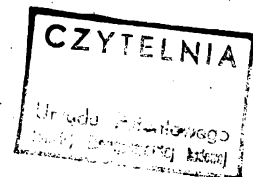
Pierwszeństwo: _____

Zgłoszenie ogłoszono: 02.05.1974

Opis patentowy opublikowano: 08.09.1975

Kl. 40b, 21/04

MKP C22c 21/04

Twórcy wynalazku: Czesław Adamski, Zbigniew Bondarek, Tadeusz Piwowarczyk,
Stanisław Banaś

Uprawniony z patentu tymczasowego: Akademia Górniczo-Hutnicza im. St. Staszica,
Kraków (Polska)

Środek modyfikująco-rafinujący nadeutektyczne stopy aluminium-krzem

Przedmiotem wynalazku jest środek modyfikująco-rafinujący stosowany w technologii przygotowania nadeutektycznych stopów aluminium — krzem.

Obecnie w procesie technologicznym przygotowania ciekłych nadeutektycznych stopów aluminium — krzem, stosuje się oddzielnie najpierw rafinatory a następnie modyfikatory w postaci gazu, proszku lub tabletek. Jako rafinatory używane są: sześciochloroetan lub mieszanina soli; chlorku sodu, fluorku sodu, chlorku potasu i innych. Natomiast jako modyfikatory stosowane są: fosfor czerwony, pięciochlorek fosforu lub mieszanina fosforu z siarką.

Wadą tego sposobu jest przeprowadzanie oddzielnie procesu rafinacji i procesu modyfikacji nadeutektycznych stopów aluminium — krzem. Ponadto rafinatory i modyfikatory wykazują małą intensywność procesu rafinacji i modyfikacji, powodującą złą jakość odlewów i wlewków.

Celem wynalazku jest usunięcie powyższych wad. Cel ten został osiągnięty dzięki zastosowaniu jako środka rafinująco — modyfikującego, mieszaniny zawierającej: $30 \div 75\%$ wagowych sześciofluorocyrkonienu potasu, $10 \div 25\%$ wagowych fosforu czerwonego i $10 \div 28\%$ wagowych sześciochloroetanu.

Zaletą środka modyfikująco-rafinującego, według wynalazku jest to, że działa on modyfikująco zarówno na krystalizację krzemu pierwotnego jak i na osnowę eutektyczną w nadeutektycznych stopach aluminium-krzemowych, przy równoczesnym działaniu rafinującym. Dzięki zastosowaniu środka uzyskuje się bardzo silne odgazowanie kąpieli metalowej, co wpływa na wzrost własności mechanicznych stopu.

Środek modyfikująco-rafinujący, według wynalazku, wprowadza się do ciekłego stopu w stanie sproszkowanym, w ilości $0,20 \div 2\%$ masy wsadu metalowego. Wszystkie składniki mają uziarnienie wynoszące $0,1 \div 3$ mm. Środek można również wprowadzić do ciekłego metalu po sprasowaniu w pastylki. Sześciofluorocyrkonienu potasu w podwyższonych temperaturach, reagując z aluminium działa rafinująco, a powstałe w wyniku reakcji związki cyrkonu, takie jak: cyrkonienu aluminium, węgiel cyrkonu i inne działają modyfikująco na strukturę stopu. Fosfor czerwony wprowadza się głównie w celu modyfikacji ziarn krzemu pierwotnego. Sześciochloroetan powoduje usunięcie tlenku glinu z kąpieli oraz jej odgazowanie, przy czym równocześnie intensyfikuje proces modyfikacji stopu.

P r z y k ł a d: Środek modyfikujący i rafinujący o składzie podanym w procentach wagowych:

sześciofluorocyrykonian potasu	60% K_2ZrF_6
fosfor czerwony	18% P
sześciochloroetan	22% C_2Cl_6

w ilości 0,8% masy wsadu metalowego dodaje się nadeutektycznego stopu aluminium-krzemowego ASI 20 CuNi. W wyniku tego stop wykazuje znaczny wzrost własności mechanicznych w stosunku do własności stopu modyfikowanego dotychczas znanymi mieszankami mianowicie:

wytrzymałość na rozciąganie	R_m — 20,2 kG/mm ²
wydłużenie	A_5 — 3,4%
twardość Brinella	HB — 99,5 kG/mm ²
wielkość ziarna krzemu pierwotnego	— 12,4 μm

Natomiast nadeutektyczny stop aluminium — krzem, modyfikowany znanymi środkami wykazuje następujące własności mechaniczne:

wytrzymałość na rozciąganie	R_m — 16,6 kG/mm ²
wydłużenie	A_5 — 1,33%
twardość Brinella	HB — 105 kG/mm ²
wielkość ziarna krzemu pierwotnego	— 23 μm

Zastrzeżenie patentowe

Środek modyfikująco-rafinujący nadeutektyczne stopy aluminium — krzem, zawierający fosfor czerwony i sześciochloroetan, znamienny tym, że stanowi go mieszanina zawierająca 30 ÷ 75% wagowych sześciofluorocyrykonianu potasu, 10 ÷ 25% wagowych fosforu czerwonego i 10 ÷ 28% wagowych sześciochloroetanu.